

Ewa Horyń, Ewa Zmuda

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, Kraków

NAZWY DUSZPASTERSTW AKADEMICKICH DZIAŁAJĄCYCH W ARCHIDIECEZJI KRAKOWSKIEJ

Archidiecezja Krakowska jest jedną z najstarszych w Polsce. Jak czytamy na jej stronie:

Powstanie diecezji krakowskiej wiąże się ze zjazdem gnieźnieńskim w roku 1000 – chociaż opinie są podzielone i nie brakuje również takich głosów historyków, którzy twierdzą, że biskupstwo krakowskie istniało już wcześniej (od lat 70. X wieku), a w czasie zjazdu gnieźnieńskiego zostało jedynie podporządkowane nowo powstałej metropolii gnieźnieńskiej¹.

Historia tej archidiecezji wiąże się z tak wybitnymi postaciami, jak np. św. Stanisław ze Szczepanowa, Wincenty Kadłubek, Zbigniew Oleśnicki, Jan Paweł Woronicz, Adam Stefan Sapieha czy Karol Wojtyła.

W wielu artykułach, dyskusjach i analizach dotyczących religijności, a także w badaniach procentowych dotyczących Kościoła katolickiego, często podkreśla się fakt, że w Archidiecezji Krakowskiej niezwykle wysoki – na tle kraju – procent ludzi bierze czynny udział w praktykach religijnych (ponad 50%)². Zaangażowanie religijne mieszkańców Krakowa i okolic wiąże się nie tylko z uczestnictwem w liturgii, ale również z udziałem w różnych wspólnotach funkcjonujących w archidiecezji. Znaczny w tym udział mają również studenci, czynnie angażujący się w życie Kościoła. Wśród studentów szczególnie popularne są – utworzone z myślą o nich właśnie – duszpasterstwa akademickie.

W niniejszym artykule chcielibyśmy spojrzeć – okiem językoznawcy – na nazwy owych wspólnot.

Analizie zostanie poddanych 21 nazw duszpasterstw akademickich³. Nazwy te traktujemy jako chrematonimy użytkowe, przyjmując za Arturem

¹ <http://www.diecezja.pl/archidiecezja.html> (dostęp: 19.05.2017).

² Zob. <http://nowysacz.naszemiasto.pl/artykul/malopolska-bastion-religijnosci-grafika,2353196,art,t,id,tm.html> (dostęp: 19.05.2017).

³ Spis duszpasterstw został zaczerpnięty ze strony internetowej Archidiecezji Krakowskiej <http://www.diecezja.pl/mlodziez.html> (dostęp: 05.05.2017), natomiast nazwy zostały wzięte ze stron internetowych poszczególnych duszpasterstw.

Gałkowskim, szeroką kulturową definicję chrematonimii⁴. W obrębie chrematonimii użytkowej badane przez nas nazwy należeć będą do podkategorii, którą A. Gałkowski nazywa chrematonimią społeczną, traktowaną jako zbiór socjoideonimów służących do nazywania „rzeczywistości kulturowych, które są obserwowane w działaniach społecznych [...] nazwy zrzeszeń i organizacji (sformalizowanych grup)”⁵. W naszym szkicu interesują nas dwa aspekty wspomnianych nazw: semantyczny i strukturalny.

NAZWY DUSZPASTERSTW AKADEMICKICH

Uniwersalny słownik języka polskiego (dalej USJP) notuje wyraz *duszpasterstwo* z kwalifikatorem *religijny* w znaczeniu ‘działalność duszpasterza’⁶. Bardziej jednak do omawianej nazwy – ze względu na przestrzeń działalności i z uwagi na fakt skupiania ludzi wyznających określony system wartości – przystaje eksplikacja z *Encyklopedii katolickiej* (dalej EK)⁷ *duszpasterstwo* –

zorganizowana działalność zbawcza Kościoła, polegająca na służbie wobec człowieka przez głoszenie słowa Bożego, sprawowanie ofiary i sakramentów oraz interpersonalne kontakty religijne, a także na chrześcijańskim świadectwie życia⁸,

natomiast *duszpasterstwo akademickie* – według EK – to jeden z rodzajów duszpasterstw sklasyfikowanych ze względu na zróżnicowanie zawodowe (oprócz akademickiego, w tej grupie są również: duszpasterstwa inteligencji, nauczycieli, pomocników duszpasterskich, robotników, rolników, służby zdrowia, teologów świeckich, techników, wojskowe)⁹ – w tym przypadku studentów. Przymiotnik *akademicki* oznacza bowiem ‘odnoszący się do wyższej uczelni lub jej studentów’¹⁰. Trzeba jednak zaznaczyć, że w nazwie *duszpasterstwo akademickie* dochodzi do swoistego rozszerzenia znaczenia

⁴ „Chrematonimiami użytkowymi są zatem wszystkie nazwy własne, będące niejako językowym dowodem ludzkiej aktywności w różnych obszarach kulturowych życia publicznego: przestrzeni społecznej, gospodarczej, kulturalnej, artystycznej, ludycznej, edukacyjnej, naukowej, technicznej, religijnej, parareligijnej, ideologicznej, ekologicznej, prozdrowotnej, promującej lub potępiającej pewne postawy itp.” – A. Gałkowski, *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Łódź 2011, s. 51.

⁵ Tamże, s. 52–53.

⁶ *Uniwersalny słownik języka polskiego* [dalej USJP], T. 1, red. S. Dubisz, Warszawa 2008, s. 722.

⁷ *Encyklopedia katolicka* [dalej EK], red. E. Gryglewicz i in.; w artykule korzystamy z T. 4, Lublin 1983 i T. 20, Lublin 2014.

⁸ EK, T. 4, s. 390.

⁹ Tamże, s. 395.

¹⁰ USJP, s. 31.

Nazwy duszpasterstw akademickich działających w Archidiecezji Krakowskiej

przymiotnika *akademicki*. Przeglądając bowiem ofertę duszpasterstw, można zauważyć, które z nich kieruje swoją propozycję nie tylko do studentów, ale także do byłych studentów czy do młodzieży pracującej albo w ogóle po prostu do młodzieży.

Prawie wszystkie nazwy duszpasterstw¹¹ mają w nazwie komponent *Duszpasterstwo Akademickie* (człon utożsamiający), włączający daną organizację w grupę wspólnot modlitewno-organizacyjnych dla młodzieży akademickiej oraz człon różnicujący, który będzie stanowił podstawę poniższego podziału nazw duszpasterstw akademickich:

I. NAZWY ODSYŁAJĄCE DO NAZWY PARAFII LUB ZAKONU, PRZY KTÓREJ DZIAŁA DUSZPASTERSTWO

TYP STRUKTURALNY CZŁON 1. DA + CZŁON 2. WYRAŻENIE PRZYIMKOWE (U + NAZWA JEDNOWYRAZOWA):

– *Duszpasterstwo Akademickie U Brata* – duszpasterstwo działające przy Parafii św. Brata Alberta w Krakowie; nie imię patrona posłużyło jako podstawa nazwy, ale wyraz *brat*, co powoduje podwójne konotacje tego leksemu występującego w nazwie duszpasterstwa – odesłanie do nazwy parafii (*u* – f. lokalizacyjna z nazwą osobową) oraz do wyrazu *brat* i jego wielu znaczeń 1. ‘człowiek, z którym jest się związanym przyjaźnią, bliskimi stosunkami ze względu na bliskie przeżycia, przekonania, zainteresowania, pochodzenie społeczne, narodowe itp.’; 2. ‘o człowieku w ogóle, o bliźnim jako istocie zasługującej na życzliwość, pomoc itp.’; z kwalifikatorem rel. 3. a) ‘zakonnik, mnich’ b) ‘członek bractwa lub ugrupowania religijnego’¹²;

– *Duszpasterstwo Akademickie U Dobrego* – duszpasterstwo działające przy Parafii Pana Jezusa Dobrego Pasterza w Krakowie¹³; z wielowyrazowej nazwy parafii wybrany został przymiotnik wartościujący *dobry*, który stał się podstawą utworzenia nazwy. Odsyła więc ona zarówno do nazwy parafii (co razem z przyimkiem *u* pełni f. lokalizacyjną), jak i do wartości, które przyświecają wspólnocie¹⁴ – ‘bycie dobrym’;

¹¹ Wyjątkiem jest Wspólnota Akademicka Jezuitów, taka nazwa widnieje na stronie internetowej i taką nazwą – a jeszcze częściej skrótowcem utworzonym od niej WAJ – posługują się członkowie duszpasterstwa (dlatego taką nazwę uwzględniliśmy w naszych analizach), na stronie diecezji jednak znajdujemy nazwę *Duszpasterstwo Akademickie Ojców Jezuitów – Wspólnota studencka WAJ*.

¹² USJP, s. 317.

¹³ Założone w 1970 roku duszpasterstwo zrzesza młodzież studiującą i pracującą.

¹⁴ Na stronie duszpasterstwa czytamy: „U Dobrego” [...] pragnie być wspólnotą głębi, wnętrza, dostrzegania w człowieku obok skarbu, który jest jedyny. I dostrzegania z nim, z człowiekiem obok – Boga, Najdroższej Perły”, <https://www.facebook.com/pg/UDobrego/about/?tab=overview> (dostęp: 10.06.2017).

– *Duszpasterstwo Akademickie U Szczepana* – duszpasterstwo działające przy Parafii św. Szczepana w Krakowie¹⁵; nazwa odsyła do nazwy parafii, pomijając przydomek hagiomiczny *święty*, co powoduje skrócenie dystansu do osoby patrona, zaś przyimek *u* pełni funkcję lokalizacyjną¹⁶.

TYP STRUKTURALNY: CZŁON 1. DA + CZŁON 2. NAZWA PATRONA:

– *Duszpasterstwo Akademickie bł. Jana Pawła II* – duszpasterstwo działające przy Parafii św. Jana Pawła II w Krakowie; nazwa nawiązuje bezpośrednio do patrona parafii;

TYP STRUKTURALNY: CZŁON 1. PRZYMIOTNIKOWY + DA + CZŁON 2. NAZWA PATRONA:

– *Centralne Duszpasterstwo Akademickie św. Anny*¹⁷ – duszpasterstwo działające przy Kolegiacie św. Anny w Krakowie; nazwa odsyła bezpośrednio do patronki kościoła;

TYP STRUKTURALNY: CZŁON 1. DA + CZŁON 2. NAZWA JEDNO-WYRAZOWA (RZECZOWNIK):

– *Duszpasterstwo Akademickie „Karmel”* – duszpasterstwo działające przy zakonie karmelitów bosych w Krakowie, potocznie, w kręgach chrześcijańskich, zwanym *Karmelem*¹⁸; nazwa duszpasterstwa nawiązuje do zakonu, jaki sprawuje pieczę nad wspólnotą, a także – jak czytamy na stronie DA – „bogactwa duchowości świętych Karmelu”¹⁹;

– *Duszpasterstwo Akademickie „Skałka”* – duszpasterstwo działające przy Sanktuarium Męczeństwa św. Stanisława Na Skałce w Krakowie²⁰; podstawą

¹⁵ Duszpasterstwo działa od 2011 roku, zrzesza studentów, ale i młodych ludzi po studiach chcących dalej działać w duszpasterstwie, nazywani są oni *Szczepaniakami*.

¹⁶ Wart uwagi jest fakt, że typ strukturalny *u* + *nazwa własna* jest raczej charakterystyczny dla lokali gastronomicznych, np.: *U Przyjaciół Kawiarnia Klub Teatr* w Poznaniu, *Kawiarnia U Aktorów* w Elblągu, *Kawiarnia U Leszka* w Poznaniu, *Restauracja u Hanysa* w Miłocinie itp.

¹⁷ Duszpasterstwo to jest najstarszą tego typu wspólnotą w Polsce. Pełni rolę Centralnego Ośrodka Duszpasterstwa Akademickiego w Krakowie; zob. <http://da-krakow.pl/index.php/duszpasterstwo/o-nas/> (dostęp: 13.06.2017). Stąd do nazwy niekiedy dołączany jest przymiotnik *centralne*.

¹⁸ Nazwa karmelicy, jak i jej potoczna, skrócona wersja pochodzą od nazwy góry Karmel, na której zamieszkali pustelnicy, którzy następnie dali początek nowemu zakonowi. Wskazuje się ten fakt jako pierwszą fazę kształtowania się zakonu karmelitów bosych; zob. J. Z i e l i ń s k i, *Tajemnice góry Karmel. U karmelitańskich źródeł*, Kraków 2002; por. też E. Z m u d a, *Rękopisy z archiwum karmelitanek bosych w Krakowie na Wesolej jako źródło do badań językoznawczych*, „Małopolska”, R. 18: 2016, s. 33–34.

¹⁹ <http://www.da.karmel.pl/o-duszpasterstwie/> (dostęp: 10.06.2017).

²⁰ Założone w 1970 roku zrzesza studentów z Krakowa i spoza miasta.

nazwy stała się potoczna nazwa Sanktuarium Męczeństwa św. Stanisława, nad którym pieczę mają ojcowie paulini, których zakon sąsiaduje z sanktuarium. Potocznie zarówno sanktuarium, jak i zakon nazywany jest *Skalką*.

Skalka to dawna osada o charakterze obronnym, leżąca niedaleko Wawelu. Nazwę swą zawdzięcza usytuowaniu na wapiennej skale wynoszącej się ponad nizinny teren (...). W pierwszych wiekach państwa polskiego stanowiła odrębne grodzisko, które z czasem włączono w małe miasteczko Kazimierz, a potem do Krakowa i jego przedmieść²¹.

TYP STRUKTURALNY: CZŁON 1. PRZYMIOTNIKOWY + DA + CZŁON 2. NAZWA JEDNOWYRAZOWA (RZECZOWNIK) LUB SKRÓTOWIEC:

– *Dominikańskie Duszpasterstwo Akademickie „Beczka”* – duszpasterstwo działające przy zakonie ojców dominikanów, stąd rozszerzenie pierwszego członu o przymiotnik *dominikańskie*. Jest to więc nazwa o podwójnej motywacji, z jednej strony odsyła do nazwy zgromadzenia zakonnego, przy którym duszpasterstwo zostało utworzone (dominikanie), z drugiej strony motywowana jest kształtem sklepienia kaplicy, które przypominało beczkę. (*Beczka* wymyślił właśnie o. Tomasz Pawłowski, pierwszy duszpasterz akademicki u dominikanów, patrząc na charakterystyczne sklepienie darowanej mu przez zakon kaplicy²²); a zatem odwołuje się do cechy architektonicznej obiektu sakralnego (kształtu sklepienia kaplicy), który został udostępniony studentom przez władze tego zgromadzenia.

– *Franciszkańskie Duszpasterstwo Akademickie – FDA* – duszpasterstwo działające przy zakonie ojców franciszkanów w Krakowie. Co ciekawe, członkowie duszpasterstwa używają jako nazwy wspólnoty skrótowca FDA lub nazwy *porcjonkula*, której wyjaśnienie można znaleźć na stronie internetowej duszpasterstwa:

Porcjonkula, czyli częsteczka. Na częście ziemi w XIII wieku Franciszek z Asyżu odbudował zrujnowaną wtedy kapliczkę i dał jej nazwę *Porcjonkula* (do dziś istniejąca kapliczka MB Anielskiej)²³.

²¹ <http://www.skalka.paulini.pl/page,50.html> (dostęp: 10.06.2017).

²² <http://gosc.pl/doc/2190490.Pol-wieku-w-Beczce> (dostęp: 10.06.2017). Warto zaznaczyć, że trudno uzyskać było jakiegokolwiek pomieszczenie, bowiem według przekazów, początki duszpasterstwa wiązały się z niechęcią i dużą dozą sceptycyzmu – zob. <http://www.beczka.krakow.dominikanie.pl/index.php?section=grupa&id=119> (dostęp: 10.06.2017).

²³ <http://www.porcjonkula.org/duszpasterstwo.php> (dostęp: 13.06.2017). Dalej w wyjaśnieniu motywacji tej nazwy czytamy: „My także jesteśmy częścią tego dzieła grupą studencką, która poprzez czas spędzany razem, wymianę doświadczeń, wspólną modlitwę, a także zabawę, chce odbudowywać wciąż na nowo ruiny swojego życia, opierając się na wartościach chrześcijańskich i franciszkańskich”.

TYP STRUKTURALNY: CZŁON 1. NAZWA OGÓLNA + NAZWA ZAKONU + CZŁON 2. SKRÓTOWIEC UTWORZONY OD WYRAZÓW CZŁONU PIERWSZEGO²⁴:

– *Duszpasterstwo Akademickie Pijarów* – DAP – duszpasterstwo działające przy zakonie ojców pijarów w Krakowie²⁵. W potocznej komunikacji jako nazwa duszpasterstwa funkcjonuje tylko skrótowiec;

– *Wspólnota Akademicka Jezuitów* – WAJ²⁶ – duszpasterstwo działające przy zakonie ojców jezuitów w Krakowie; nazwa ta wyróżnia się na tle innych nazw tym, że jako jedyna nie ma w pierwszym członie wyrazu *duszpasterstwo*, a zamiast tego pojawia się wyraz *wspólnota*. Według EK *wspólnota* to:

(gr. *koinonia*, łac. *communio, communitas, congregatio*) [...]. W naukach społecznych – zbiorowość lub grupa społeczna o silnej więzi wewnętrznej, zorganizowanym systemie relacji między jednostkami, charakteryzująca się wysokim stopniem identyfikacji oraz zaangażowania emocjonalnego członków; płaszczyznę przynależności stanowi akceptacja wartości i celów wspólnotowych, dominujących nad osobistymi interesami jednostek; powiązana ze środowiskiem geograficznym, przestrzennym i kulturowym²⁷.

II. NAZWY ODSYŁAJĄCE DO LOKALIZACJI PARAFII, PRZY KTÓREJ DZIAŁA DUSZPASTERSTWO

TYP STRUKTURALNY: CZŁON 1. DA (+ dookreślenie) + CZŁON 2. NAZWA MIEJSCA:

– *Duszpasterstwo Akademickie Na Górcze* – duszpasterstwo działające przy parafii zlokalizowanej w dzielnicy Podgórze w Krakowie, „na górcze” przy ul. Zamoyskiego; nazwa nawiązuje więc do ukształtowania terenu, na którym siedzibę ma *wspólnota*;

– *Duszpasterstwo Akademickie (Księża Misjonarzy) Na Miasteczku* – duszpasterstwo działające przy parafii znajdującej się przy Miasteczku Studenckim AGH w Krakowie; nazwa nawiązuje do nazwy *Miasteczko Studenckie* (będącego częścią dzielnicy Bronowice w Krakowie);

– *Duszpasterstwo Akademickie (przy Parafii Miłosierdzia Bożego) Nowy Prokocim* – duszpasterstwo działające przy parafii zlokalizowanej w Nowym Prokocimiu; nazwa odsyła do nazwy osiedla (i dzielnicy) miasta Kraków – *Nowy Prokocim*.

²⁴ Elementy członu pierwszego mogą wystąpić w różnym szyku wyrazów.

²⁵ Duszpasterstwo zrzesza studentów, ale i absolwentów; zostało utworzone w 2006 roku.

²⁶ Na stronie diecezji widnieje nazwa *Duszpasterstwo Akademickie Ojców Jezuitów – Wspólnota WAJ*.

²⁷ EK, T. 20, s.1001–1002.

III. NAZWY ODSYŁAJĄCE DO TREŚCI BIBLIJNYCH I TEOLOGICZNYCH

TYP STRUKTURALNY: CZŁON 1. DA + CZŁON 2. NAZWA RÓŻNICUJĄCA ODSYŁAJĄCA DO TREŚCI TEOLOGICZNYCH:

– *Duszpasterstwo Akademickie Dar* – duszpasterstwo działające w Krakowie-Ruczaju; wyraz *dar* odsyła do darów Ducha Świętego;

– *Duszpasterstwo Akademickie „Podaj dalej”* – duszpasterstwo działające przy Parafii św. Judy Tadeusza w Krakowie-Czyżynach; na stronie duszpasterstwa można znaleźć informację na temat pochodzenia nazwy, która nawiązuje do słów Jezusa z *Ewangelii wg św. Mateusza*: „Idźcie więc i czyńcie uczniów ze wszystkich narodów...” (Mt 28,19-20), *podaj dalej* znaczyłyby więc ‘przekazuj innym treść *Ewangelii*, dziel się wiarą’. Można więc nazwę tę określić jako aluzyjną, nawiązującą do tekstu *Pisma Świętego*²⁸.

TYP STRUKTURALNY: CZŁON 1. DA + DOOKREŚLENIE MIEJSCA²⁹ + CZŁON 2. NAZWA WSKAZUJĄCA NA TREŚCI TEOLOGICZNE:

– *Duszpasterstwo Akademickie Księży Salezjanów „Ziemia Boga”* – duszpasterstwo działające przy parafii księży salezjanów w Krakowie; nazwa wskazuje na przestrzeń spotkania z Bogiem³⁰, jest swoistą aluzją do biblizmu *ziemia obiecana*, który utrwalił się w polszczyźnie w znaczeniu: ‘miejsce najbardziej pożądane, wydające się rajem; kraj szczęśliwości i bogactwa’³¹. Nazwa *Ziemia Boga* odwołuje się do tych pozytywnych konotacji³²;

– *Duszpasterstwo Akademickie UPJPII „Patmos”* – duszpasterstwo działające przy Uniwersytecie Jana Pawła II w Krakowie; nazwa motywowana jest nazwą greckiej wyspy położonej na Morzu Egejskim, na którą – zgodnie z tradycją chrześcijańską – został wygnany za wiarę w Chrystusa św. Jan Ewangelista³³,

²⁸ Ponadto, duszpasterstwo to skupia głównie studentów Akademii Wychowania Fizycznego, możemy się więc w tej nazwie dopatrzeć aluzji do sportu – gier zespołowych lub biegów sztafetowych.

²⁹ Kto lub gdzie prowadzi działalność duszpasterską.

³⁰ Na stronie wspólnoty czytamy: „Ziemia Boga jest miejscem spotkania z Panem Bogiem i drugim człowiekiem. Pragniemy wspólnie zdążać do Boga, wzrastać i umacniać się w wierze” – <http://ziemiaboga.pl/wspolnota/> (dostęp: 10.06.2017).

³¹ *Od Adama i Ewy zaczynać. Mały słownik biblizmów języka polskiego*, Warszawa 2006, s. 207.

³² Oczywiście nazwa ta odsyła również do nazwy zgromadzenia, ale ponieważ człon *Księży Salezjanów* często podlega elipsie, umieściliśmy tę nazwę właśnie w tej grupie.

³³ Choć wielu teologów zwraca uwagę, że słowa: „Ja, Jan, wasz brat i współuczestnik w ucisku i królestwie, i wytrwałości w Jezusie, byłem na wyspie, zwanej Patmos, z powodu słowa Bożego i świadectwa Jezusa” (Ap 1,9) nie muszą oznaczać zesłania, ale np. misję ewangelizacyjną (por. np. <http://mateusz.pl/mt/js/Jacek-Swiecki/Tam-gdzie-powstawala-Apokalipsa-sw-Jana/11-Wyspa-skarbow.htm> (dostęp: 10.06. 2017).

gdzie napisał *Apokalipsę* włączoną do kanonu *Nowego Testamentu*³⁴. Wyspa ta dla chrześcijan urosła do rangi swoistego symbolu, przez Greków nazywana jest *świętą wyspą*. Nazwa duszpasterstwa motywowana nazwą wyspy odsyła zarówno do jej znaczenia biblijno-teologicznego, jak i do piękna i swobody kojarzonej z tym niezwykle miejscem³⁵.

Przedstawione nazwy duszpasterstw akademickich to interesujący zbiór onimiczny, który ze względu na swoją specyfikę, tworzy charakterystyczne typy nazewnicze. Nazwy te w bezpośredni sposób wskazują na łączność danej wspólnoty z wyznawaną religią. Są to więc: oficjalne bądź potoczne nazwy zgromadzeń, przy których działa dane duszpasterstwo; potoczne nazwy parafii, przy których znajduje się duszpasterstwo; potoczne nazwy miejsc, określające położenie danej parafii bądź zgromadzenia, w pobliżu których znajduje się duszpasterstwo; nazwy patronów – świętych lub błogosławionych; a także nazwy zawierające treści teologiczne bądź biblijne. Nazwą, którą można wyróżnić na tle innych jest nazwa o podwójnej motywacji: *Dominikańskie Duszpasterstwo Akademickie „Beczka”*.

Strukturę prezentowanych nazw duszpasterstw cechuje dwudzielność budowy. Nazwy te utworzone zostały według wzoru: człon utożsamiający wyrażony (najczęściej) nazwą w postaci połączenia wyrazowego *Duszpasterstwo Akademickie* bądź *Wspólnota Akademicka*³⁶ + człon różnicujący, którym może być pojedynczy wyraz, np.: *Skalka, Karmel, Beczka, Patmos, Dar*; wyrażenie przyimkowe: tu wprowadzone przyimki *na* lub *u* wskazują na lokalizację i usytuowanie obiektu w przestrzeni miejskiej: *Na Górcie, Na Miasteczku*; a także skrótowiec powstały od pierwszych liter wyrazów składowych nazwy danego duszpasterstwa: *DAP, WDA, WAJ*.

Do innych nazw duszpasterstw, które w badanym materiale pojawiły się rzadziej, należą nazwy mające postać połączeń wyrazowych: *Ziemia Boga, Nowy Prokocim* bądź konstrukcji składniowej: *Podaj dalej*.

Bliższy ogłód zaprezentowanego materiału pokazał, że nazwy duszpasterstw w większości wykorzystują lokalną i dość skonwencjonalizowaną tradycję nazewniczą. Wśród analizowanych nazw, mimo swojej specyfiki,

³⁴ Dane te opierają się w dużej mierze na tym, co autor *Apokalipsy* napisał sam o sobie. „NT do swego kanonu przyjął tylko jedną apokalipsę, której autor sam siebie nazywa Janem (1,9), ze względu na wiarę w Chrystusa wygnanym na wyspę Patmos, skąd właśnie pisze” – *Biblia Jerozolimska*, red. meryt. K. Sarzała, Poznań 2006, s. 1739.

³⁵ „Wulkaniczne wzniesienia i głębokie, ciemne rozpadliny sąsiadują tu z tarasowymi wzgórzami porośniętymi zielenią oraz z kwitnącymi łąkami rozgrzany słońcem, które praży nad Morzem Egejskim” – <https://wol.jw.org/pl/wol/d/r12/lp-p/102000571> (dostęp: 10. 06. 2017).

³⁶ W badanym materiale połączenie wyrazowe *duszpasterstwo akademickie* zostało trzy razy dookreślone przymiotnikiem w prepozycji (*Centralne, Franciszkańskie, Dominikańskie*) oraz dwa razy rzeczownikiem w dopełniaczu w postpozycji (*Pijarów, Jezuitów*).

Nazwy duszpasterstw akademickich działających w Archidiecezji Krakowskiej

odnaleźć można te same sposoby nominacji, jakie spotykamy w tworzeniu nazw firmowych bądź lokali gastronomicznych. Są to więc: nazwy z zastosowaną motywacją topograficzną, nazwy składające się ze skrótów językowych, nazw osobowych – imion świętych bądź błogosławionych, a także nazwy oparte na metaforach.

BIBLIOGRAFIA

- Biblia Jerozolimska*, red. meryt. K. Sarzała, Poznań 2006
- E. Breza, *Chrematonimy* [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa-Kraków 1998
- E. Breza, *Nazwy obiektów i instytucji związanych z nowoczesną cywilizacją (chrematonimy)*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa-Kraków 1998
- A. Gałkowski, *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Łódź 2011
- A. Gałkowski, *Socjoideonimy a chrematonimy – miejsce nazw organizacji i inicjatyw społecznych w dynamice onimicznej języka*, [w:] *Nowe nazwy własne – nowe tendencje badawcze*, red. A. Cieślikowa, B. Czopek-Kopciuch, K. Skowronek, Kraków 2007
- J. Godyń, *Od Adama i Ewy zaczynać. Mały słownik biblizmów języka polskiego*, Warszawa 2006
- J. Zieliński, *Tajemnice góry Karmel. U karmelitańskich źródeł*, Kraków 2002
- E. Zmuda, *Rękopisy z archiwum karmelitanek bosych w Krakowie na Wesolej jako źródło do badań językoznawczych*, „Małopolska”, R. 18: 2016

NETOGRAFIA

- <http://da-krakow.pl/index.php/duszpasterstwo/o-nas/> (dostęp: 13.06.2017)
- <http://gosc.pl/doc/2190490.Pol-wieku-w-Beczce> (dostęp: 10.06.2017)
- <http://mateusz.pl/mt/js/Jacek-Swiecki/Tam-gdzie-powstawala-Apokalipsa-sw-Jana/11-Wyspa-skarbow.htm> (dostęp: 10.06.2017)
- <http://nowysacz.naszemiasto.pl/artukul/malopolska-bastion-religijnosci-grafika,2353196,art,t,id,tm.html> (dostęp: 19.05.2017)
- <http://www.beczka.krakow.dominikanie.pl/index.php?section=grupa&id=119> (dostęp: 10.06.2017)
- <http://www.da.karmel.pl/o-duszpasterstwie/> (dostęp: 10.06.2017)
- <http://www.diecezja.pl/archidiecezja.html> (dostęp: 19.05.2017)
- <http://www.diecezja.pl/mlodziez.html> (dostęp: 05.05.2017)
- <http://www.porcjunkula.org/duszpasterstwo.php> (dostęp: 13.06.2017)

<http://www.skalka.paulini.pl/page,50.html> (dostęp: 10.06.2017)

<https://wol.jw.org/pl/wol/d/r12/lp-p/102000571> (dostęp: 10.06.2017)

<https://www.facebook.com/pg/UDobrego/about/?tab=overview> (dostęp: 10.06.2017)

SUMMARY

Ewa Horyń, Ewa Zmuda

NAMES OF THE ACADEMIC RELIGIOUS COMMUNITIES OPERATING IN THE KRAKOW
ARCHDIOCESE

The paper analyzes 21 titles of the academic religious communities of the Krakow Archdiocese. The authors focused their research both on the semantic description of the presented names and on the characteristics of the structural types according to which they were formed.

KEY WORDS: NAMES OF ACADEMIC RELIGIOUS COMMUNITIES – ONOMASTICS – CHREMATONYMS
– KRAKOW ARCHDIOCESE

Ewa Horyń – e-mail: ewahoryn@wp.pl

Ewa Zmuda – e-mail: e.zmuda22@gmail.com